

PL-16080001040400

Seat No. _____

**B. Com. (CBCS) (Sem. IV)
(W.E.F. 2016) Examination****September - 2020****Cost Accounting**Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ ગુણ દર્શાવેલ છે.
(2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.

- 1 માનસી લિ. 2018-19 દરમિયાન પોતાની 50% ઉત્પાદન શક્તિએ 10,000 એકમોનું ઉત્પાદન કરી વેચ્યા. તા. 31-3-2019ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું નફા-નુકસાન ખાતું નીચે મુજબ છે. 20

વિગત	રૂ.	વિગત	રૂ.
પ્રત્યક્ષ કાચા માલની વપરાશ	10,00,000	વેચાણ	30,00,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	6,00,000		
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ: સ્થિર	2,00,000		
ચલિત	2,50,000		
ઓફિસ પરોક્ષ ખર્ચ(સ્થિર)	1,80,000		
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ સ્થિર	70,000		
ચલિત	2,00,000		
ચોખ્ખો નફો	5,00,000		
	30,00,000		30,00,000

2019-20 માટે અંદાજવામાં આવે છે કે,

- 60% ઉત્પાદનક્ષમતાએ ઉત્પાદન કરવામાં આવશે જેમાંથી 90% એકમોનું વેચાણ કરવામાં આવશે.
 - પ્રત્યક્ષ માલસામાન ખર્ચ અને પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચમાં 20% વધારો થશે.
 - કારખાના ચલિત ખર્ચ એકમદીઠ સ્થિર રહેશે.
 - કારખાના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચમાં રૂ. 40,000 નો વધારો થવાની ધારણા છે. જ્યારે ઓફિસ સ્થિર ખર્ચ યથાવત રહેશે.
 - વેચાણ ચલિત ખર્ચ એકમદીઠ રૂ. 7 નો ઘટાડો થશે જ્યારે વેચાણ સ્થિર ખર્ચમાં રૂ. 16,000નો ઘટાડો થશે.
 - વેચાણ કિંમત પર 20% નફો મેળવવાનું નક્કી કર્યું છે.
- તૈયાર કરો : (1) વર્ષ 2018-19નું પડતરનું પત્રક.
(2) વર્ષ 2019-20નું અંદાજ પડતર અને નફો દર્શાવતું પત્રક.

અથવા

PL-16080001040400]

1

[Contd...

- 1 રેણુકા લિ. વસ્તુ H અને N બનાવે છે. તા. 31-3-2019ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની વિગતો નીચે મુજબ છે. 20

પ્રત્યક્ષ માલસામાન	રૂ. 9,50,000	પ્રત્યક્ષ મજૂરી	રૂ. 5,20,000
પ્રત્યક્ષ ખર્ચ	રૂ. 1,80,000	પરોક્ષ કારખાના ખર્ચ	રૂ. 2,40,000

વધારાની માહિતી :

- (1) H વસ્તુની એકદીઠ કાચા માલની પડતર N વસ્તુની એકમદીઠ પડતર કરતા ત્રણ ગણી છે.
 - (2) N પ્રકારની એકમદીઠ પ્રત્યક્ષ મજૂરી H વસ્તુની એકમદીઠ મજૂરીના 80% છે.
 - (3) N વસ્તુના પ્રત્યક્ષ ખર્ચ એકમદીઠ રૂ. 4 છે. બાકીના ખર્ચ Hને લગતાં છે.
 - (4) બંને વસ્તુના એકમદીઠ કારખાના ખર્ચ (પરોક્ષ) સરખા છે.
 - (5) દરેક વસ્તુના વહીવટી પરોક્ષખર્ચ પ્રાથમિક પડતરના 70% છે.
 - (6) H અને N વસ્તુઓ વેચાણખર્ચ અનુક્રમે એકમદીઠ રૂ. 12 અને રૂ. 9 છે.
 - (7) વર્ષના ઉત્પાદન અને વેચાણની વિગત :
 - (અ) H વસ્તુના 10,000 જેમાંથી 90% એકમોનું વેચાણ થયું છે.
 - (બ) N વસ્તુના 16,000 એકમોનું વેચાણ એ ઉત્પાદનના 80% છે.
 - (ક) એકમદીઠ વેચાણકિંમત H રૂ. 240 અને N રૂ. 90 છે.
- વસ્તુ H અને Nની એકમદીઠ તથા કુલ પડતર અને નફો દર્શાવતું પડતરનું પત્રક બનાવો.

- 2 આશા લિમીટેડના તા. 31-3-2019ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની નાણાકીય હિસાબોમાંથી નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે. 20

પ્રત્યક્ષ માલસામાનની વપરાશ	3,75,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	1,50,000
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	5,70,000
વહીવટી-ઓફીસ પરોક્ષ ખર્ચ	3,75,000
વેચાણ-વિતરણ પરોક્ષ ખર્ચ	7,20,000
ઘાલખાધ	30,000
માંડી વાળેલ પ્રાથમિક ખર્ચ	15,000
કાનૂની ખર્ચ	7,500
મળેલ ડિવિડન્ડ	75,000
ડીપોઝિટ પર મળેલ વ્યાજ	15,000
વેચાણ (1,20,000 એકમો)	10,50,000
છેવટનો સ્ટોક: તૈયાર માલ (40,000 એકમો)	1,80,000

પડતરના હિસાબોમાંથી નીચેની માહિતી મળી છે.

- (1) માલસામાન અને મજૂરી ખર્ચ તેની પડતર કિંમતે જ દર્શાવાય છે.
- (2) કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ, પ્રાથમિક પડતરના 20%.
- (3) વહીવટી-ઓફીસ પરોક્ષ ખર્ચ ઉત્પાદનના એકમદીઠ રૂ. 4.50.
- (4) વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ ખર્ચ વેચેલ એકમદીઠ રૂ. 6 લેખે.

- તૈયાર કરો : (1) પડતરના હિસાબો મુજબનું પડતરનું પત્રક.
 (2) નાણાકીય હિસાબો મુજબનું નફા નુકસાન ખાતું.
 (3) પડતર અને નાણાકીય હિસાબોના નફા કે નુકસાનનું મેળવણી પત્રક.

અથવા

- 2 એક કારખાનું X અને Y એમ બે પ્રકારની વસ્તુઓનું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે. 20

	X	Y
ઉત્પાદિત એકમો	1600	4000
એકમદીઠ માલસામાન	Rs. 50	30
એકમદીઠ મજૂરી	Rs. 40	24
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	Rs. 200	120

કારખાનાનો ખર્ચ મજૂરીના 150% અને ઓફીસના ખર્ચ કારખાના પડતરના 25% લેખે વસુલ થયેલ છે. કારખાનાનો ખરેખર ખર્ચ રૂ. 1,52,000 અને ઓફીસનો ખરેખર ખર્ચ રૂ. 1,70,000 થયો છે. X અને Y બંનેના 20% એકમો આખર સ્ટોકમાં છે. ઉપની વિગતો પરથી

- (1) પડતરના હિસાબો મુજબનું પડતરનું પત્રક
 (2) નાણાકીય હિસાબો મુજબનું નફા નુકસાનનું ખાતું
 (3) પડતર અને નાણાકીય હિસાબોના નફા કે નુકસાનનું મેળવી પત્રક

- 3 દિપાલી મેન્યુ. કંપની લિ.ના ચોપડામાંથી તેમના કારખાનાની બે પ્રક્રિયાઓ અંગે 15 નીચેની વિગતો મળે છે.

વિગતો	પ્રક્રિયા-1	પ્રક્રિયા-2
કાચો માલ	2000 એકમો દરેકના રૂ. 60	—
મજૂરી	રૂ. 58,000	રૂ. 89,000
કારખાના ખર્ચ	મજૂરીના 70%	મજૂરીના 80%
અન્ય ખર્ચ	રૂ. 4,600	રૂ. 2,500
બગાડ (વેચી ના શકાય તેવો)	140 એકમો	120 એકમો
આડપેદાશ	200 એકમો	240 એકમો
આડપેદાશનું વેચાણ	પડતર પર 20% ચઢાવીને	વેચાણ કિંમત પર 20% નફો મળે તે રીતે

પ્રક્રિયાના ખાતા તથા આડપેદાશના ખાતા તૈયાર કરો.

અથવા

- 3 હેતલ કું. લિ.માં ત્રણ પ્રક્રિયા A, B અને C ના અંતે એક વસ્તુનું ઉત્પાદન થાય 15 છે. નીચેની માહિતી પરથી ત્રણેય પ્રક્રિયા ખાતા તેમ જ અસામાન્ય બગાડ ખાતું અને અસામાન્ય વધારા ખાતું તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા		
	A	B	C
અન્ય માલસામાન, પ્રત્યક્ષ મજૂરી			
અને પરોક્ષ ખર્ચનું પ્રમાણ	5:3:2	3:2:1	2:2:1
સામાન્ય બગાડ (દાખલ કરેલ એકમોના)	10%	10%	15%
બગાડની એકમદીઠ ભંગારકિંમત	Rs. 10	Rs. 15	Rs. 20
પ્રક્રિયાના અંતે ઉત્પાદન (જે તે			
પ્રક્રિયામાં દાખલ કરેલ એકમોના ટકા)	70%	90%	90%
એકમદીઠ ઉત્પાદન પડતર	Rs. 150	Rs. 280	Rs. 360

પ્રક્રિયા નંબર Aમાં એકમદીઠ રૂ. 75 લેખે એકમો દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. તે પ્રક્રિયા Bના અંતે 6300 એકમો તૈયાર થયા.

4 સંજય & કું.ના બજેટમાંથી નીચેની માહિતી લેવામાં આવી છે. 15

પ્રત્યક્ષ માલસામાન		3,50,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી:		
યંત્ર વિભાગ (16000 કલાક)	84,000	
જોડાણ વિભાગ (12000 કલાક)	78,000	1,62,000
કારખાના શિરોપરી ખર્ચ		
યંત્ર વિભાગ	1,05,000	
જોડાણ વિભાગ	65,000	1,70,000
વહીવટી શિરોપરી ખર્ચ		1,36,400
વેચાણ અને વિતરણ શિરોપરી ખર્ચ		2,04,600

કંપની સમાવેશી પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે.

તમારે (1) પ્રાપ્ય આંકડાના આધારે શિરોપરી ખર્ચની વસૂલાતનું પત્રક તૈયાર કરવાનું છે. તેમ જ (2) નીચે આપેલ વિગત પરથી જોબ અંગે પડતરનો અંદાજ નક્કી કરવાનો છે.

માલસામાન : અ - 50 કિલો, કિલોદીઠ રૂ. 30 લેખે. બ - 30 કિલો, કિલોદીઠ રૂ. 40 લેખે.

મજૂરી : યંત્ર વિભાગ - 30 કલાક, જોડાણ વિભાગ - 50 કલાક.

અથવા

4 મશીન શોપ નં. 111 દ્વારા છુટા ભાગ XYZનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે. 15

છુટા ભાગના એક એકમ માટે કાચા માલસામાનનો વપરાશ રૂ. 20 થાય છે. છુટા ભાગના એક એકમનું ઉત્પાદન કરવા માટે 6 મિનીટનો સમય લાગે છે. મશીન શોપ ચલાવનાર ઓપરેટરને કલાકદીઠ રૂ. 15નું વેતન ચુકવવામાં આવે છે. મશીનના ફાળે આવતા પરોક્ષખર્ચનો કલાકદીઠ દર રૂ. 72 છે. ઉત્પાદન કાર્ય હાથ ધરતા પહેલા યંત્ર ગોઠવણી માટે 3 કલાકનો સમય લાગે છે.

યંત્ર ગોઠવણીની કુલ પડતર અને છુટા ભાગોના એક એકમ દીઠ પડતર, ઉત્પાદનની કુલ પડતર અને છુટા ભાગોના એક એકમદીઠ પડતર તેમ જ યંત્ર ગોઠવણી અને ઉત્પાદનની પડતર સહિતની કુલ પડતર સહિતની કુલ પડતર તેમ જ એકમદીઠ પડતર દર્શાવતું બેચ પડતર પત્રક તમારે તૈયાર કરવાનું છે. જો,

- (A) બેચનો જથ્થો 100 એકમ હોય તો,
 (B) બેચનો જથ્થો 150 એકમ હોય તો,
 (C) બેચનો જથ્થો 200 એકમ હોય તો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Figures to the right side indicate marks.
 (2) Show necessary calculations as a part of answer.

- 1 Mansi Limited produced and sold 10000 units at its 50% production capacity following is the Profit and Loss account for the year ended 31st March 2019. **20**

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Direct Material consumed	10,00,000	Sales	30,00,000
Direct Labour	6,00,000		
Factory Overheads: Fixed	2,00,000		
Variable	2,50,000		
Office Overheads (fixed)	1,80,000		
Selling Overheads Fixed	70,000		
Variable	2,00,000		
Net Profit	5,00,000		
	30,00,000	30,00,000	

For the year 2019-20, it is estimated that :

- Production will be carried out at 60% capacity, of which 90% units will be sold.
- Direct material cost and labour cost will rise by 20%.
- Factory variable overheads per unit will be same.
- Factory fixed overhead are expected to go up by Rs. 40,000 whereas office overhead will remain the same.
- Selling variable cost per unit will be reduced by Rs. 7 per unit. Selling fixed overhead will be reduced by Rs. 16,000.
- It is determined to get 20% profit on selling price.

Prepare :

- The cost-sheet for the year 2018-19.
- A statement showing estimated cost and profit for the year 2019-20.

OR

- 1 Renuka limited manufacturing two products 'H' and 'N' particulars for the year ended on 31-12-2019 is given as under : **20**

Direct Material Rs. 9,50,000 Direct Wages Rs. 5,20,000
 Direct Expenses Rs. 1,80,000 Factory Overheads Rs. 2,40,000

PL-16080001040400]

5

[Contd...

Other Information :

- (1) Cost of direct material per unit of type 'H' is three times higher as compared to type 'N'.
- (2) Direct labour per unit for the 'N' is 80% of type 'H' per unit.
- (3) Direct expenses per unit of type 'N' is Rs. 4 and the remaining expense are for type 'H'.
- (4) Factory overheads for both products per unit are same.
- (5) Office overheads of both the products are 70% of prime cost.
- (6) Selling overheads per unit of 'H' Rs. 12 and 'N' Rs. 9.
- (7) Details of production and sales for the year was as under :
 - (a) Product 'H' production Rs. 10,000 units of which 90% sold.
 - (b) Product 'N' sales 16,000 units of the which was 80% of the production of 'N' product.
 - (c) Selling price per unit 'H' Rs. 240 and 'N' Rs. 90.

Prepare cost-sheet showing total and per unit cost and profit of both.

- 2** The following details are available from financial accounts of Asha Ltd. for the year ended on 31-3-2019. **20**

Direct material consumption	3,75,000
Direct Wages 1,50,000	
Factory overhead expenses	5,70,000
Office Administrative overheads	3,75,000
Sales and distribution overheads	7,20,000
Bad Debts 30,000	
Preliminary expenses written off	15,000
Legal Expenses	7,500
Dividend received	75,000
Interest on deposit received	15,000
Sales (120000 units)	10,50,000
Closing stock of Finished Goods (40000 units)	1,80,000

Information received in cost accounts is as under :

- (1) Materials and wages are taken at their cost price.
- (2) Factory overhead recovered at 20% on prime cost.
- (3) Office Admini. overhead at Rs. 4.50 per unit of production.
- (4) Selling and distribution overhead at Rs. 6 per unit sold.

Prepare :

- (1) Cost sheet as per cost accounts.
- (2) Financial Profit and Loss A/c.
- (3) Statement reconciling the profit or loss disclosed by the cost sheet and financial Profit and Loss Account.

OR

- 2 A factory manufactures two products X and Y details of which are as under : 20

Particulars	X	Y
Units manufactured	1600	4000
Material per unit	Rs. 50	30
Labour per unit	Rs. 40	24
Selling price per unit	Rs. 200	120

Factory overheads are calculated at 150% of labour and office overheads at 25% of Factory cost. Actual factory expenses paid are Rs. 1,52,000 while actual office expenses are Rs. 1,70,000. 20% of the units manufactured are in closing stock of both X and Y.

Prepare :

- (1) Profit and Loss Account
- (2) Cost Sheet
- (3) Reconciliation Statement

- 3 The following details are available from the books of Dipali Manufacturing Co. Ltd. regarding the two processes of their factory. 15

Particulars	Process-1	Process-2
Raw Materials	2000 units at Rs. 60 per unit	-
Wages	Rs. 58,000	Rs. 89,000
Factory Expenses	70% of Wages	80% of Wages
Other expenses	Rs. 4,600	Rs. 2,500
Wastages (unsaleable)	140 units	120 units
By products	200 units	240 units
Sale of by products	Costs plus 20%	Sold at price so as to realize 20% Profit on sale

Prepare Process Accounts and by-products accounts.

OR

- 3 In Hetal Co. Ltd. certain raw materials passes through three processes 'A', 'B' and 'C' and becomes finished goods. From the following particulars prepare all the process accounts and also prepare abnormal loss and abnormal gain account. 15

Particulars	Process		
	A	B	C
Ratio of other material, direct labour and overhead Exp.	5:3:2	3:2:1	2:2:1
Normal Wastage (of input units)	10%	10%	15%
Sales price of Wastage (per unit)	Rs. 10	Rs. 15	Rs. 20

Output at the end of process (10% input of the process)	70%	90%	90%
Production cost (per unit)	Rs. 150	Rs. 280	Rs. 360

The units introduced in process 'A' at Rs. 75 per unit were transferred into 6300 units at the end of the process 'B'.

- 4 From the records of Sanjay & Co. the following budgeted details are available : **15**

Direct Material		3,50,000
Direct wages :		
Machine shop (16000 hours)	84,000	
Assembly shop (12000 hours)	78,000	1,62,000
Work overheads		
Machine shop	1,05,000	
Assembly shop	65,000	1,70,000
Administrative overheads	1,36,400	
Selling and distribution overheads	2,04,600	

The company is following absorption method of costing.

You are required to prepare :

- (1) Schedule of overhead recovery rates from the available information and
- (2) Cost estimates of a job on the basis of following information :

Material : A – 50 kg @ Rs. 30 per kg, B – 30 kg @ Rs. 40 per kg

Labour : Machine shop – 30 hours, Assembly shop – 50 hours

OR

- 4 Component XYZ is made entirely in machine shop no. 1111, **15**
Material cost is Rs. 20 per component. Each component takes 6 minutes to produce and machine operator is paid Rs. 15 per hour. Machine hour rate is Rs. 72 per hour. The setting up of the machine to produce the component takes 3 hours for the operator. You are required to prepare cost sheets showing the setting up costs and the production costs, both in total (i.e. for the batch) and per component assuming a batch size of :
- (A) 100 components
 - (B) 150 components
 - (C) 200 components